

(0/38)

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d'Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, botiga, BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50 Cuba y Puerto-Rico, 2 —Estranger, 2'50.

TANCANT TRACTES (per M. Moliné.)

MAC-KINLEY: Bueno; 'm quedo tot aixó... y además vull uns quants quartos.
D. PRÁXEDES: Senyor meu, haurà de dispensar, pero 'ls quartos... els hem acabat fa días.

Lo present número ha passat per la censura de la autoritat militar.

DEL ENEMICH LO CONSELL

I després dels grans desastres que hem vingut sufrint no sabem aprofitar la lliçó que se'n desprén, haurém de confessar que ho hem perdut tot, hasta 'l dó de fernós cárrech de las cosas.

Cert que la lliçó 'ns ha sortit molt cara: hem perdut al rébre la milers de vidas preciosas, caudals inmensos que ja no recobrarém may mes: hem vist destruhidas las nostras esquadras: estém á punt de cedir nostras millors colonias, y no sabem encare de una manera fixa á quant ascendirá 'l preu de la pau. Mes per lo mateix que 'ns resulta tant y tant costosa ens interessa aprofitar l' ensenyansa que se'n desprén. Lo refran indica com havem de ferho: «Del enemich lo consell.»

Busqué, donchs, avants que tot, la causa eficient de la nostra derrota. ¿Per qué hem sigut vensuts? Per la superior potencia dels nostres enemichs: aixó es indubtable. Pero ¿de qu' es filla la superioritat del poble yankee?

Aixó es lo qu' hem d' examinar.

Mentres Espanya, tan poderosa un día, ha anat decayent, entregada á inveterats errors, que tenen per causa principal, lo seu empenyo en imposar l' unitat de las creencias ab la punta de l' espasa, allá en lo Nort de l' América en lo curt espay de un sigle s' ha anat formant un poble jove, ab arreplechs de totes las nacions, enterament lliure de preocupacions tradicionals, enterament deslligat de tot altre fi que no siga la seva inmensa prosperitat material.

Podrá sernos aquest poble tan *metalsat* soberanament antipàtic; podrém abominar dels seus procediments poch escrupulosos, quan ha tractat de treure 'ls peus de rotllo á expensas nostras; podrém reconeixer que va cometre verdaderas perfidias protegint la insurrecció cubana y prenent peu de la mateixa, á causa de las grans dificultats ab qu' Espanya topava per acabar ab ella, per declararnos la mes injusta de las guerras; avuy mateix podrém exasperarnos al veure la manera cruel com ens imposa la dura lley del vencedor; pero hauriam de ser cegos per no veure que ha donat probas de una forsa, de una potencia, de una previsió, de un tacto y un sentit pràctic, que ningú del mon, y nosaltres menos que ningú, li coneixiam.

Lo seu despertament com á gran potencia militar ha sorprés al mon enter.

Y no obstant als Estats Units no era conegut lo militarisme.

Mentres á Espanya hem viscut mitj adormits y arullats per las auras de passadas grandesas, que ja tenen baf de sepulcre, conservant en l' exércit una organisació gerárquica sumament dispendiosa, y que cada día 's demostra que no serveix de res; mentres, sempre retrassats, hem anat parodiant, millor que seguint, las innovacions qu' en organisació y armament adoptavan las primeras potencias europeas; mentres, per cubrir las filas, hem arrancat los soldats de la llar dels pobres, deixant exempts del deber de servir á la patria als que per redimirse de tan sagrada obligació podian disposar de trescents duros; ells, no han tingut mes exércit permanent que un curt número de soldats voluntaris en temps de pau, ab lo qual s' han estalviat gastos inmensos, sense olvidar emperó de reunir y tenir á punt lo material de guerra mes perfeccionat possible, per quan arribés l' ocasió de aprofitarlo.

Y acaban de demostrar que baix l' aspecte militar, la forsa de un poble, está en rahó directa de la seva riquesa.

¿Com han resolt la campanya? Prenent avants d' empendrela las degudas posicions, totes ellas ventatjoses. Comensant per embestir á Filipinas, mentres amenasavan á Cuba. Y tant á Filipinas com á Cuba posant en joch la poderosa artilleria dels seus acorassats invulnerables. Qui logra destruhir y aterrar al enemich sense sufrir casi cap dany, té assegurada la victoria.

Molt mes en una guerra de carácter marítim, en la qual la destrucció dels elements navals de una de las parts beligerants, implica l' abandono forsós de las islas en litigi, privadas fatalment de tot reforç y de tot ausili.

¿Qué podrán fer las tropas de terra, per aguerridas que siguin, si, com va ocorrer á Santiago de Cuba, á lo millor del empenyo 's van trobar ab una artilleria inferior á la americana, municions escassas y casi sense queviures? Y ni que haguessen lograt conseguir momentáneament una victoria, retxassant al enemich ¿qué hauria sigut de Cuba estretament bloquejada per las esquadras enemigas, senyoras absolutas de aquells mars?

Tot era qüestió de temps: tot se reduhia á prolongar més ó menos el sistema de la guerra per l' asfixia. Pla-

L' HOME DEL DIA

MR. JULI CAMBON

REPRESENTANT DE FRANSA Á WASHINGTON.

Intermediari en las negociacions de pau entre Espanya y 'ls Estats-Units.

ssa sitiada, plassa vensuda; isla bloquejada; isla rendida.

Ab tot aixó s' ha vist y ha quedat plenament demostrada la superioritat del cap sobre del cor, de l' inteligencia sobre 'l valor, de la riquesa sobre l' extenuació.

En los menors detalls de aquesta guerra tan desgraciada s' ha posat de relleu aquest principi. Compárinse sino las imprevisiones de nostres governs que sempre han divagat, sense tenir res á puesto, ab l' aplom y la marxa segura de nostres enemichs. Compárinse la escassa destresa dels artillers dels nostres barcos, ab l' acert dels artillers yankees. Y es que aquests estavan curts y exercitats en lo maneig dels canons moderns, mentres molts dels nostres no havían fet may exercici de foch per estalviar l' import de aquestas prácticass.

Aixís per ahorrar uns quants mil duros, perdem barcos y colonias.

Y tot se presenta baix aquest mateix aspecte. ¿A qué es degut tal desgabell? ¿A qué tanta imprevisió?

No hi ha que rompre's lo cap, per buscarne la causa original. Som un poble desgraciat, empedrehit en una funesta decadencia.

Y tant la desgracia que 'ns afigeix, com la decadencia que sobre nosaltres pesa, son fillas del poch empenyo qu' hem mostrat sempre en no seguir resoltament las corrents modernas que determinan la fortuna dels pobles.

La majoria dels espanyols son apàtics á n' aquesta transformació de soca y arrel avuy mes que may necessaria. Lo mon marxa y nosaltres ens empenyém en estar parats. ¿No hi ha encare qui reclama com á únic remey als terribles mals que 'ns afectan, l' entronisament de D. Carlos, representant del absolutisme teocràtic?

Es horrorós pensar que puga haverhi un sol espanyol qu' estiga afectat de tan estúpida aberració.

Los Estats Units, en cambi, desde 'l primer día en que 's constituhi en nació independent, van tenir la fortuna de trobar las institucions propias y genuinas de un poble jove, que al amparo de la llibertat política, ansia crearse ab pasmosa rapidés, una posició brillant.

La riquesa de un poble no depén sols dels dons de la naturalesa, sino de la bondat de las institucions que facilitan la seva útil explotació.

Y ells las tenen aqueixas institucions lliures, basadas en lleys de un esperit amplíssim, que asseguran á tot ciudadá no sols lo fruyt íntegro de son treball y de la seva inteligencia, sino 'l dret perfecte y respectat, de intervenir eficazment en tots los actes de la vida pública.

Aixís es com s' han fet rics; aixís es també com s' han fet poderosos.

Cap dels ressabis que á nosaltres ens traban y entorpeixen son coneguts d' ells. Ja hem vist que no coneixian el militarisme, ni molt menos l' intervenció dels sabres en la resolució dels assumptos polítichs. Tampoch coneixen el clericalisme.

Pocas nacions com los Estats Units de América, guardan mes respecte á las creencias dels ciutadans. Cada hū pensa com vol; cada hū practica la religió que que millor li sembli. Pero l' Estat es agé á totes ellas, y totes ellas se mantenen per la seva part completament ajenas també á las funcions del Estat.

No ha de temer la nació aqueixas reaccions clericals qu' enervan y encongeixen l' esperit dels pobles obligats á sufrirlas; que s' filtran per tot, que acaparan l' ensenyansa y penetran fins á lo mes recóndit de la llar doméstica, engendrant, quan no 'ls horrors de la gue-

rra civil, una resignació moixigata é hipócrita, que acaba per atrofiar la virilitat dels ciutadans.

Carregats d' escapularis y de benediccions, y acompanyats ab las pregarias de la iglesia hem anat á la guerra y hem sigut vensuts. Si lo que á Espanya s' inverteix en lo sosteniment de una religió oficial, quals prechs no arriban al Cel, ó si hi arriban ni menos se 'ls escoltan, ho haguessem gastat en ilustrar al poble y en provehirnos de medis de atac y de defensa á la altura de las exigencias modernas, no plorariam avuy tanta desgracia.

Los Estats Units han seguit un camí diametralment oposat al nostre, y mentres nosaltres plorém, ells riuen.

Tinguemho ben en compte y no 'ns olvidém may del adagi: «Del enemich lo consell.»

P. K.

IGNORANTS É INJUSTOS

Es terrible y fatal en sas resultas que la ignorancia 's posi á redemptora, puig al amparo de ideals utópichs sempre hi ha vils que gosan fent mal sols per fer mal y escampant odís ó sembrant dols ab africanas formas; y es repugnant que hi hagi qui fomentí, guiat per fins poch nobles, las mesquinas passions que tenen sava en la desgracia que als de baix assota.

Pro es més terrible encare veure com la justicia, cega y sorda, inspirantse en estúpidas venjansas blandeix sa espasa, y sense gens de solta, pega de boig á tort y á dret, perduda de la serenitat l' augusta aureola.

Y es repugnant que hi hagi gent estúpida que han fet una fortuna escanyant pobres, y perque 'l clam del que sofreix els pesa y sas difícils digestions destorba atian als salvatjes alentantos en sa inhumana y miserable obra.

¿Quán serán els de dalt serens y justos, y quan de baix s' allunyarán las sombras?

JEPH DE JESPU.

Los yankees han trobat á Santiago de Cuba lo qu' era d' esperar que hi trobessin: un regalo de febre groga que dona gust.

El mateix Shafter confessa que té 'l 45 per cent del seu exércit incapacitat per prestar servey. Y 'ls qu' encare se sostenen se troban ab que las camas els fan figa, y no cessan de demanar que 'ls tre-

guin de aquell infern. L' actitud de las tropas que aixó exigeixen es tan resolta, que ha sigut calificada de *pronunciament sanitari*.

Y aixó que no fa encare dos mesos que 's troban allí saborejant aqueixas delicias. Mes de tres anys las han resistidas els nostres soldats, pagant á la mort un espantós tribut y sense queixarse.

Y á pesar de tant valor y de tanta abnegació, Espanya ha hagut de perdre la perla de las Antillas. Cementiri dels espanyols va ser... menos mal si 's converteix en cementiri dels yankees.

La senyora de tothom.

¿Que qué representan aquestas significativas paraulas?

Son el títol de una nova obreta que acaba de publicar nostre estimat company de redacció C. Gumá y de la qual, si no 's tractés d' ell, en faríam en aquestas columnas l' elogi que 's mereix.

Afortunadament, la popularitat del festiu escriptor fa innecessari 'l bombo que en rigor hauríem de dedicar-li, pues ja es cosa de tots sapiguda que anunciar un' obra de C. Gumá es anunciar un éxit.

Llegeixin, si es que no l' han llegida, *La senyora de tothom*, y veurán si l' humorada es de punta y digna de l' acullida que ha alcansat.

La nova obreta costa dos rals, encare que en realitat val molt mes, y va ilustrada ab dibuixos del nostre Moliné.

Era una senyora molt de bé, molt católica sobre tot. Arribá la seva última hora y cridá al rector pera confessarse. Aquest no 's feu pregar gayre, tant mes quant la senyora era bastant rica. Morí la senyora, després de la confessió, y 'l rector se negá á concedir terra sagrada al seu cadáver.

Aquest fet ha passat en un poble de la provincia de León.

Es de presumir que una senyora tan catòlica, que al morir demanà 'ls ausilis espirituals, va descuidarse de deixar alguna cosa a la Iglesia ó als que ab tant zel y profit se prenen l' encàrrech de administrarla.

D' altra manera no 'ls dich jo si l' haurían enterrada ab tota la pompa y ab todas las requincallas corresponents á una persona de la seva elevada posició!...

De tots els homes públics cridats á consulta per en Sagasta, sobre la conveniencia de firmar la pau, en Salmerón, es sens dupte qui ab mes altesa de miras va expressarse.

Lo govern—va dir—ha suspés las sessions de las Corts cometent un error molt funest. En las Corts, davant del país, es ahont s' ha de parlar sense ambatjes y ab plena sinceritat dintre de un régimen que 's titula constitucional y democrátich.

Tot lo demás es pura oligarquía, maneigs de trasportina, política insana y corruptora que causa la ruina d' Espanya y esterilisa l' remey que la conciencia nacional podria aplicar, si la coocencia nacional sigués lliure y tingués expeditos los medis de manifestarse.

En aquesta síntesis está compresa l' opinió de un home eminent, que per sas virtuts cívicas y son may desmentit amor á la justicia, representa avuy las únicas solucions que poden reintegrar á Espanya en sa perduda dignitat.

Quan tot esta podrit y corromput se necessita mes que may enarbolar la bandera de la serietat en la práctica del dret, que prescriu que sols la nació es senyora y duenya dels seus destinos, contra 'ls oligarcas que després de arruinarla pretenen reduhirla á la impotencia.

Assegura 'l corresponsal d' *El Heraldó* á Gibraltar, que 'ls carlins reben diners dels frares de Filipinas, ab l' encàrrech d' encendre la guerra civil á Espanya.

Per lo vist no están encare contents ab haver provocat á Filipinas la insurrecció tágala, que ara tractan de afavorir á la Peninsula ab la segona part de tan horrenda tragedia.

Y no hi haurá un govern que s' apoderi de todas las riquezas de aquests fulanos!

Per dos cosas podrian servir: per evitar que 's destinessin á fer mal, y per remediar en lo possible las inmensas desgracias que han produhit.

Un recort á la ex-vila de Gracia.

Encare que aquest any, ab molt bon acort, que nosaltres aplaudim, ha renunciat á celebrar la festa major, LA CAMPANA no s' olvida del gloriós *apellido* que porta y envia 'l seu fraternal saludo al laboriós poble que en otras épocas tan y tan alegrement passava aquests días.

Tan de bo que 'ls temps cambihin y un altre any poguém recordar aquesta fetxa en termes mes agradables per nosaltres y pels simpátichs graciencs.

Dona tristesa passar la vista pels principals periódichs extrangers. Tots á una atribueixen la decadencia d' Espanya al predomini del clericalisme. Lo clericalisme impideix lo desvetllament de las grans energias nacionals, dificulta la ilustració del poble, 'l fa inepte per l' exercici de las llibertats modernes á las quals deuen los principals paissos del mon la seva prosperitat.

Y no es lo mes trist que la premsa estrangera s' expressi aixís; lo mes trist es que al expressarse aixís tingui rahó.

Espanya es un foc infecció del qual tothom se 'n aparta.

CARTAS DE FORA.—*Perelló*.—A pesar de la oposició del *senyor* rector, que en los primers moments fins se negá á entregar al interessat la fé de bñtisme, lo dia 6 del present se verificá 'l matrimoni civil de Esteve Serral Pallarés y la simpática senyoreta Laureana Gonzalvo. Es un acte que honra al poble de Perelló, per qual motiu sentim una gran satisfacció en ferlo públich.

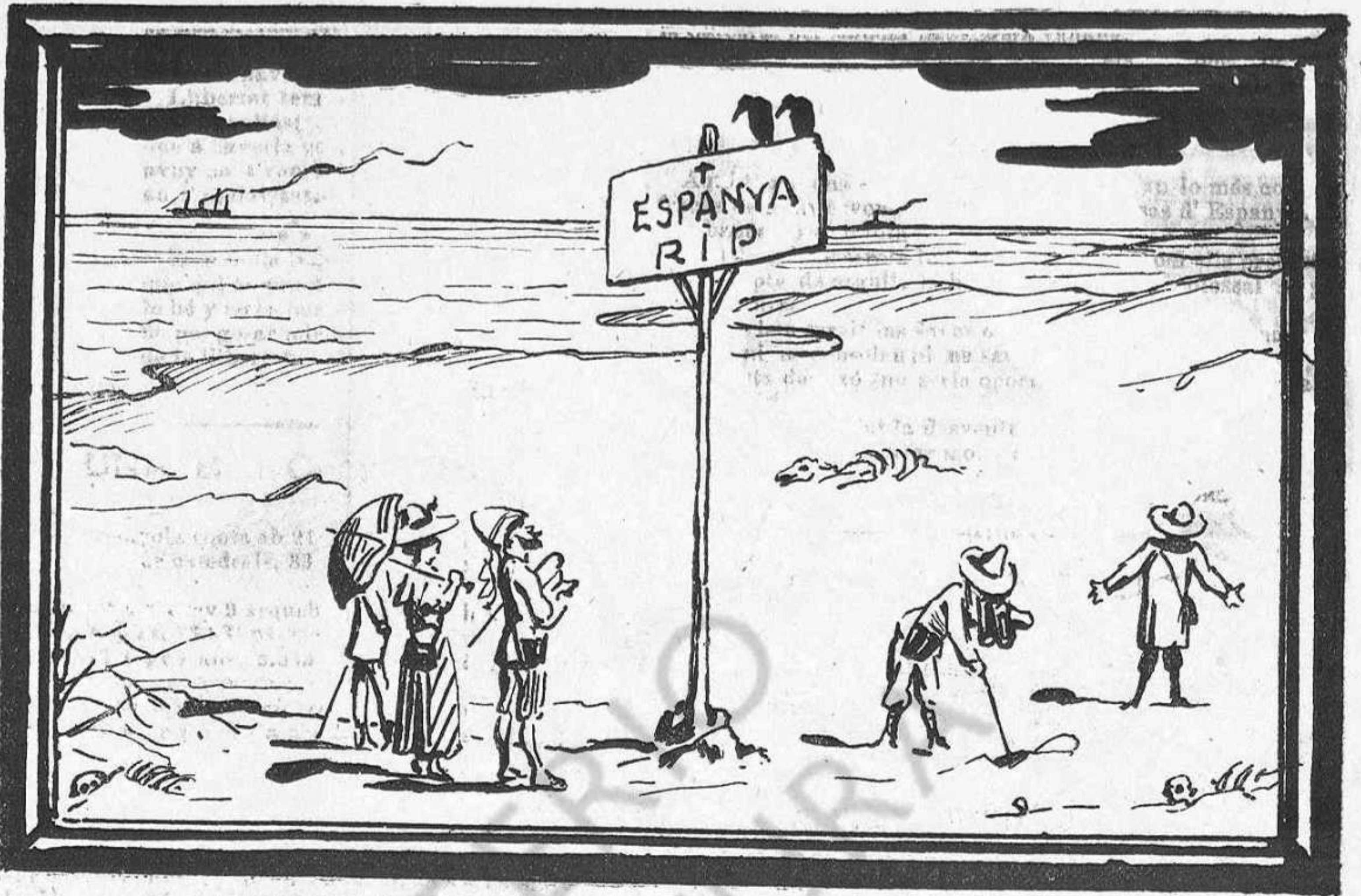
Sant Andreu.—En aquest ex-poble, avuy barri de Barcelona, están mes divertits de lo que volen. A altas horas de la nit, quan sembla que tothom hauria de ser á la nona, hi ha desocupats que ab l' excusa de no se sab quina ceremonia, surten pels carrers cantant salves y ave marías, olvidantse de que la nit s' ha fet per descansar y que 'ls únichs. que á aquellas horas tenen lo dret de cantar en la vía pública son los serenos.

Las bondadosas autoritats locals que sempre 's fican en lo que no 'ls importa ¿no podrian ocupársen d' aquest assumpto? Si aixó ho fan, lo repós públich no deixarà d' agrahirlos. *Sí non, non.*

«TAL PARA CUAL»

Pegant còssas á las portas y trayent foc! pels caixals, lo vell Calixto García entra á casa mister Mac,

L' ESPANYA DE DEMÀ

Quadro que diu que 's prepara, pera la próxima exposició.

president arxidignissim dels senyors americans, y sense treures la gorra ni donarli 'l Deu vos guard, —¿Sabs—li diu—per quina causa vinch á véuret?

—Tú dirás. —Per clavarte quatre xascos, per deixarte anonadat, per cantarte la cartilla, per teni 'l gust de mirar cara á cara al cap-de-colla dels que 'ns han engallinat. —

Mister Mac se posa á riure y gratantse un xich el nas, per no teni un trist bigoti que poguere cargolar, li replica ab molt calma: —¡Redimontri, general!

¡quina furia te 'm traginas! ¿Vols que 't fassi dú un gelat? Crech que una beguda fresca no se 't posaría mal.

—¡No riguis, president cursi, president mil cops ingrat! ¿Gosas encare rifártem com si fós un bordegás, despues de la picardia que acabas de portá á cap?

—Pero, bueno,—diu el yanki:—¿de qué t' exclamas, veyám?

—¿De qué? ¿Y ets tú qui ho preguntas? Tú, 'l que un día 'ns vas jurar que sense cap més objecte que 'l bé de la humanitat vindrias á Cuba á darnos la llibertat y la pau?

¿Tú, que sempre que parlavas ab mí ó ab els meus companys deyas que sols pretenias portar la felicitat á la familia cubana?

¿Tú, que tants cops vas usar las paraulas *patriotisme, amor desinteressat, rectitut é independencia?*

¿Tú vens ara á preguntar de qué 'm queixo? —Y se 'm figura que 'm quedaré al cap-de-vall sense saberho.

—¿Si? ¡Hipócrita! ¿Faltas á tot lo pactat, y tens encare 'l cinisme de fer veure que no ho sabs? ¿Intentas anexionarte lo que vas jurar salvar, y vols seguir fent la broma d' extranyártem?—

Mister Mac dóna al burlat cabecilla una mirada glacial, y molt seré li contesta: —Calixto, si hem de ser franchs confessém que en 'quest assumpto tots ens hem equivocat.

Tú 't figuravas que 'ls yankis eran uns amichs leals, jo somiava que 'ls mambissos erau un remat de braus; tú creyas que jo vindria

á darvos la llibertat, jo 'm pensava que al donárvosla la sabriau disfrutar; tú, en fi, 'ns tenias per homes purs y desinteressats, jo us tenia per modelos de verdaders ciudatans. Si vosaltres sou uns bútxaras, y uns cafres y uns mal criats ¿per qué heu de volguer que 'ls yankis siguin personas com cal? Vosaltres vau enganyarnos fingint lo que no es vritat; ara us torném la pilota: féuhi creu y estém en paus. —¡Aixó es lo que té da oídos á llops de bé disfressats! —¡Y aixó es lo que té l' anarsen pél món embusterejant. —¡Abur, president de pega! El temps te castigará. —¡Abur, traydor cabecilla! A tú ja t' ha castigat.

C. GUMÁ.

ÉXIT VERITAT Ha sortit • OBRA NOVA • Ha sortit

LA SENYORA DE TOTHOM

HUMORADA EN VERS, PER

C. GUMÁ

ILUSTRADA AB DIBUJOS DE M. Moliné.

Preu: DOS rals

Se ven á can López, a's kioscos y per tot arreu.

PER AHONT POT VENIR LA SOLUCIÓ

Si sapigués que no s' ha d' enfadar per lo poch *parlamentaria* que la frase resulta ara 'm plantaría al davant del bisbe de Tuy y li diria ab tot l' entusiasme de que soch capás: —«¡Olé ya! ¡Vivan las eminencias ilustradissimas de fibral!»

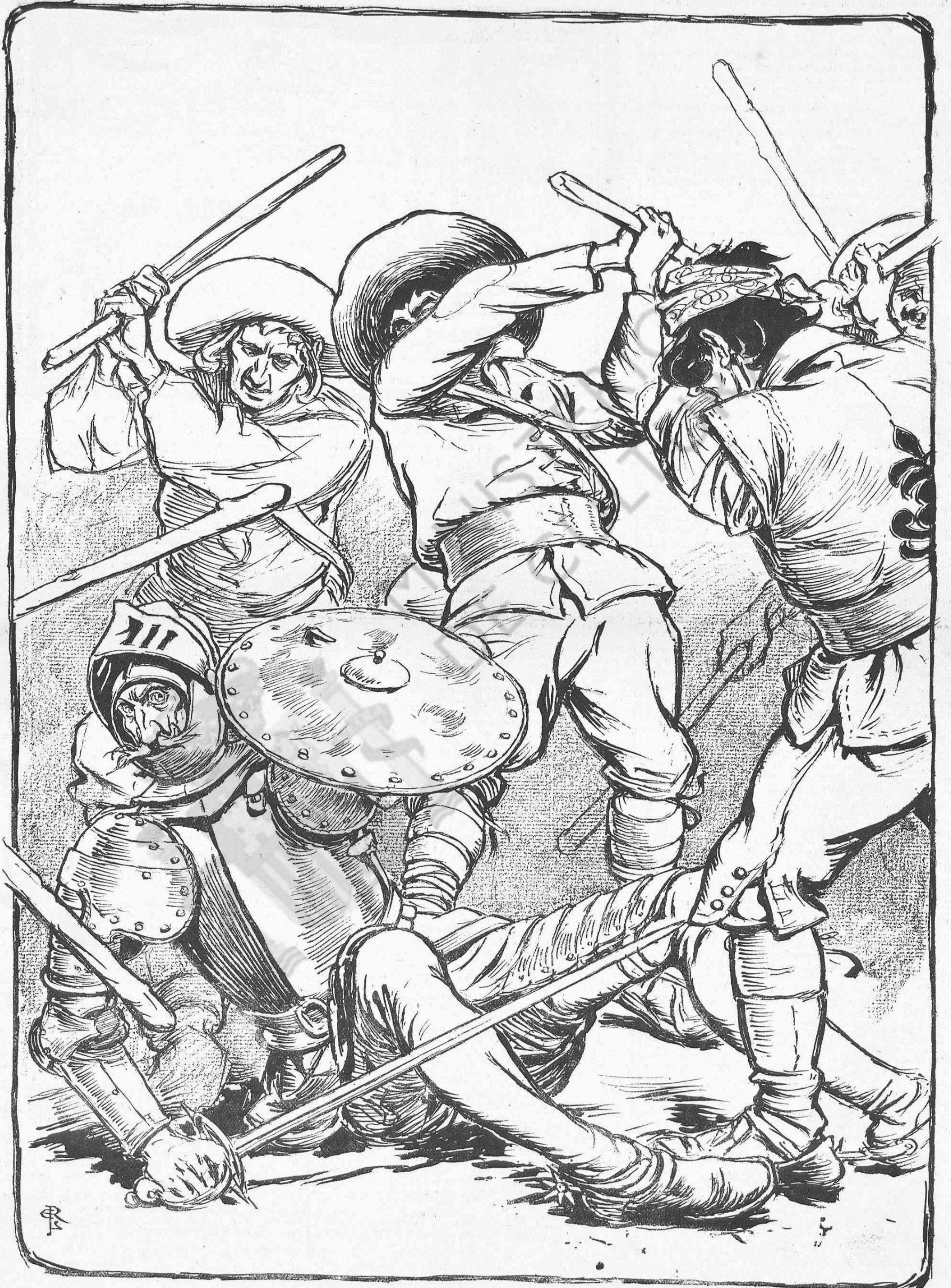
Aixis m' agradan els prelatos! El cap ben dret... y la bossa ben estreta. Lo ditxo ja ho diu: «A Dios rogando y con el mazo dando»

¿Ahont s' ha vist tractar de rebaixar lo sou del clero, ab el pretext de que la patria está malament de fondos?

Ha fet bé 'l bisbe gallego protestant ab l' energia que tant ha escandalitzat als periódichs liberals. Si ell no 's defensa lo seu ¿qui li defensaria?

¡Estaria bonich!... Un país catòlich com aquest, en que casi tothom va á missa, sobr' tot si hi ha orquesta; un país que no viu sino pel clero, permetre qu' en la paga dels pobres capellans s' hi estableixi un descompte!

«DON QUIJOTE DE LA MANCHA» (Dibuix de J. LLUÍS PELLICER.)

Cubert de nyanyos, abonyegat,
¡pobre Quixote, com l' han posat!

Ah, no! La rahó ha de donarse, ni que sigui á un bisbe, y 'l de Tuy la té. Y com que la té, fa bé de ventarse las moscas ab la seva pastoral.

Prou pregarias, prou rogativas perque s'acabi la guerra. ¡Seriagració! Escarrassar-se perque la guerra tingui un prompte fi... ¡y trobársela cabalment á la butxaca!

Si la patria té mals de-cap, se 'ls passa, ó 's fa donar una mirada pel metje, ó 's fasuidia. Lo qu' es ab el clero, que no hi conti pas.

Verdaderament, lo que 'l govern acaba de fer es inconce bible!

¡Atrevir-se ab la paga del clero, del puntal de la nació, del ánima y esperit del poble!

¿Que no ho sab que aixó es irrebaisable?

Enhorabona que 's mermi 'l sou dels militars, que no més donan la sanch per la patria; y 'l dels marinos, que únicament saben morir lluytant, y 'ls dels mestres, que no saben fer altra cosa qu' ensenyar quatre tonterias altament perniciosas; pero 'l del clero, l' article més útil y necessari, la base fundamental de la nació?

Perque, no hi ha que donarhi voltas: pot passarse sense pa —y molts pobles me guardarán de mentir:—pot passarse sense tabaco, sense sal, sense tranvias, sense «ordre públich», pero ¿passarse sense clero?

Comensin á contar, y vajin trayent las conseqüencias.

Quan naixém ¿qui 'ns bateja? El capellá.

¿Qui 'ns confirma? El capellá.

¿Qui 'ns casa? El capellá.

¿Qui 'ns dona 'ls últims despatxos? El capellá.

¿Qui 'ns fa 'ls funerals, y 'ns treu del purgatori y 'ns envia al cel redimits, rescats de per tot arreu y nets de culpa? El capellá.

Y donchs, si sense 'l concurs del capellá no podém com qui diu neixre, ni morirnos, ni casarnos, ni crech que divorciarnos ¿cóm se té 'l atreviment de mortificar á tan benemérita classe, ferintla en un lloch tan delicat y sensible com es el sou?

Comprech la indignació del bisbe de Tuy y no m' extranya l' actitud en que ha resolt colcarse.

Es l' actitud de un home que sab positivament que aquest mon es una vall de llágrimas, al qual sols s' hi ve per patir y passar disgustos.

Peró 'l bisbe de Tuy tindrà segurament de la virtut el concepte que n' han de tenir els sers superiors: virtut no vol dir humillació; la virtut s' ha de presentar en las lluytas humanas tal com ens la pinta en Say: digna, serena, tranquila... pero armada.

¿El gob rn escursa la paga al clero? Está bé, es á dir, está malament; pero 'l govern es l' amo, té la forsa, y siga tort, siga dret. lo que mana ha de cumplirse. ¡Quín remey queda?

No obstant, el clero pot y deu defensarse, y 's defensará ab energia.

¿Las iglesias feyan actiuas; encare que poch eficassos, traballs espirituals en favor de la pau?

Desde ará quedan suspesos.

¿Los capellans afluyxavan de tant en tant alguna pisseteta pera la suscripció pública?

Ja no donarán ni un xavo.

¡Ah! ¿Donchs qué 's pensava 'l govern? ¿Que 'l bisbe de Tuy era manco ó que no sabia manejar la ploma defensiva ab tant salero com el primer?

¡Molt bé, senyor bisbe! Se 'l felicita de tot cor,

Peró... ¿perqué ocultarho? Jo trobo qu' encare s' ha quedat curt.

A grans mals, grans remeys.

En el meu concepte, lo que 'l clero hauria de fer en vista de las circunstancias, es agafar los trastets, passar la frontera y anar á exercir lo seu sagra: ministeri en qualsevol altre país mes agrahit y morigerat que 'l nostre.

Qui no pot mantenir bé als capellans, que no 'n tingui.

¡Aixó seria un gran cop!

¡Veyám quina cara hi faria llavors un amich meu castellá, que sempre que 's parla de la postració d' Espanya acostuma á sortir ab la mateixa cantarella:

—«Eso no tiene cura... precisamente por exceso de curas.»

A. MARCH.

LOS DOS GOSSOS

(Faula)

En una masia
dos gossos hi havia;
l' un dels dos fermat;
més l' altre corria
per tot deslligat.

Ab veu qu' espantava,
lo gos que s' e-tava
fermat, á n' al cá
que lliure 's trobava
aixís va parlá:

—Mentres m' aborreixo
veyent que sufreiro
negra esclavitut,
que no la mereixo,
contemplo abatut

com, corrent per l' era,
ningú 't va al darrera
yanant deslligat
go-as verdadera
dita y lliberiat. —

Lo gos que aixís lliure
podia ben viure,
va riure primé;
més, després de riure,
aixís respongué:

—Recórdat que días
passats, tú tenias
iguals drets que jo;
y encare 'ls tindrias
si tú fossis bó.

La vinya tan rica,
tan verda y bonica,
que jo guardar sé,

tú d' en mica en mica
la feyas mal-bé.

Res no respectavas,
á tothom lladravas
¿y has olvidat ja,
que fins mossegavas
al que 't dava 'l pa?

Libertat tenias
y no la volias;
que á haverla volgut,
avuy no 't veurías
en l' esclavitut.

**

Eixa faula indica
que qui no practica
lo bé y no es honrat,
no pot gosar mica
de la llibertat.

FRANCISCO LLENAS

UNA BANCARROTA

La nació espanyola conta ab 21 500 parroquias, 2.000 ermitas en despoblada, 63 catedrals, 33 fábricas de capellans ó com si diguessim seminari- y 100 colegiatas.

Tenim en actiu servey 9 arquebisbes, 46 bisbes, 543 dignitats, 1.239 canonges, 16.981 párrocos, 23.695 beneficiats, 5.871 vicaris, 10 876 sagristans, 5.533 acólits, 31.244 capellans y 774 ordenats de ordres menors.

Aquest constitueix l' exercit regular, que á sou del estat se cuida de impetrar en pro de la nació las gracias del Altíssim. En conjunt 94 814 homes pagats espléndidament, els quals disposan de 23.695 edificis en sa inmensa majoria grandiosos, construïts á tot gasto y decorats ab artística riquesa.

Quedan fora de aquest compte ls convents, colegis, comunitats religiosas y tota la farám de frares y monjas, que continuament se multiplican, y que pel número de 's seus individuos y per las inmensas riquesas que logran atesorar deixan enrera, pero de molt enrera al clero que viu á expensas del Estat.

**

En lo capítul 10 del pressupost de gastos de la nació, s' hi troban consignadas las següents partidas:

	Pessetas	Cs.
Capelos, prelats y canonges, beneficiats y similars.....	6 817 874'56	
Clero parroquial.....	20 982 683	
Religiosas en clausura.....	1 150 005	
Culto catedral.....	1 055 000	
Culto colegial.....	117 000	
Culto parroquial.....	7 966 123	
Culto conventual.....	749 125	
Institut de S. Vicens de Paul (Madrid).....	40 000	
Idem de Sant Felip Neri.....	28 000	
Noviciat de las Fillas de la Caritat.....	15 000	
Escolas Pias.....	15 000	
Als prelats per visita pastoral.....	237 500	
Als mateixos per seminaris.....	1 319 750	
Conservació de Montserrat y de Sta. Teresa de A vila.....	122 500	
Biblioteca Colombina.....	4 500	
Pera la nova Catedral de Madrid.....	100 000	
Pera reparació de temples.....	50 000	
Pera gastos d' expedients.....	33 000	
Lloguers dels palaus episcopals de Ciudad-Real y Badajoz.....	6 625	
Exercici tancat.....	88 000	
Imprevistos.....	25 000	
Ofrenda al apóstol Santiago.....	12 318	
Personal y material de S. Francisco el Grande.....	57 250	
Colegis de las misiones.....	34 000	
Id dels Franciscans.....	197 350	
Personal y material de la Rota.....	150 000	
Assignació del Nunci.....	40 000	
TOTAL.....	42.174.203'56	

A 42 milions 174 mil, 203 pessetas ab 56 céntims ascendeix la suma que gravita anualment sobre 'l pressupost de la nació, destinada al pago de culto y clero.

Quedan fora de aquest compte 'ls interessos que percibeixen per las láminas que reberen á cambi dels bens eclesiástichs que sigueren objecte de la desamortisació, que suman una cantitat molt important.

Y restan finalment sense contar las ganancias que 'ls reditan los serveys que prestan á cárrech dels particulars. La Iglesia no treballa may de franch. Cobra per tot: per batejar, per enterrar, per casar, per dir missa. Los exercicis de pietat están subjectes á tarifa rigurosa. Alguns d' ells se celebran ab gran bostó y costan un dinerall.

**

Ara bé, á cambi de tan quantiosos dispendis ¿quins beneficis positius reporta la nació?

Ben clarament ho vejarem durant lo periodo de las insurreccions cubana y filipina: ho acabém de veure novament mentres ha durat la guerra ab els yankees.

Hem anat sempre de mal en pitjor: á majors extrems de pietat, han correspost majors desgracias. Ni una sola vegada hem pogut dir:—Ja s' hi coneix que Deu ens ajuda.

S' han cantat Te-Deums per fets especials com la pacificació de Filipinas, quan va semblar que s' extingia, colgada ab monedas d' or, y 'l caliu va tornar-se á encendre prenent l' incendi unas proporcions atterradoras.

Y lo més extraordinari es que 'l enemich que 'ns ha vensut professa—segons lo criteri dels nostres católichs—una religió falsa y tocada d' heretjia.

S' ha vist que 'l Vaticá, obehint á rahons de una diplomacia completament mundana 'ns ha abandonat, declarantse en pro dels nostres enemichs, tan bon punt la fortuna 'ns va girar l' espatlla.

S' han vist bisbes á Filipinas, qu' en presencia del enemich han fugit mes que depressa, deixant al seu remat espiritual ab lo major abandono.

S' han vist bisbes á Cuba, com el de Santiago, que després de atiar lo foch de la guerra ab un brindis incendiari, no van tenir prou temps pera presentarse al enemich, tan bon punt aquest va entrar en la població, fent ventar las campanas de la Catedral per saludar la bandera yankee.

S' han vist, finalment, jesuitas com els de Ponce, preguntant als invasors de aquella població, quins tractes els farien els Estats Units si 's posavan á las sevas ordres.

**

Aquí tenen una série de fets qu' demostren lo més colossal fracás de la intervenció religiosa de las cosas d' Espanya. Es una bancarrota en tota regla.

No ha fet bancarrota la ciencia moderna, com ells pretenian en un rapte de orgull. L' han feta ells y més colossal no pot ja concebirse.

De res han servit las sevas oracions. Hem arribat á punt de morir y ni 'ns consolán ni 'ns salvan.

En vista de aixó ¿no seria oportú estalviar lo que 's gasta tan inútilment?

Tal com ha quedat la desventurada Espanya no 's troba en lo cas de tenir que portar molts capellans al enterro.

P. DEL O.

D.ª CÁNDIDA

Allá vá! ¿La coneixém?

Aquí hont la veyém tant flaca, cuberta ab quatre pellingos y casi sense sabatas, aquesta es la gran senyora que en época no llunyana deixava encantat al món ab sa espléndida arrogancia.

Es aquella tan famosa, tan soberbia, tan guapassa, envejada dels veïns per las joyas admirables, per sos títuls numerosos, per sas rendas sanejadas, pel fabulós patrimoni ab que, en béns de totes classes, sos nobles antepassats al morir varen dotarla.

Es aquella gran matrona, la opulenta donya Cándida, que un temps tingué grans jardins palaus d' hermosa fatxada, gossos, caballs, carretel las, llanxas per crusar las ayguas, boscos de fustas riquissimas, camps hont l' espiga 's gronxava, inmensos remats de bens, gerras plenas d' or y plata....

Es aquella que arribá á tenir tantas mojadadas de terreno de cultiu, que 'ls masovers, al juntarse sota 'ls porxos del palau ab els vigilants y 'ls guardas, formavan, no un regiment, un exercit incontable com jamay l' haja reunit en el món cap propietaria.

¿Qué ha fet per caure tan baix la opulenta donya Cándida? ¿Cóm ha pogut descendir al estat en que viu ara, cuberta ab quatre pellingos y casi sense sabatas?

¿Cóm?... Figurantse que 'l blat se recull se-se sembrarse, que 'l vi neix dins de la bóta ab la aixeta ja posada, que 'ls remats no acaban may la rica carn ni la llana, que 'ls boscos tenen de fusta una mina inagotable, y que aixó de taballar, produhir, pensa, afanyarse, son paraulas sense stch, ideas tontas y bárbaras.

Y vinga gresca y més gresca, y vinga la gran taral-la, olvidantse dels seus camps y de sas fincas llunyanas. Avuy, per tal motiu, festa; demá, festa per tal causa; un dia toca banquete, l' altra toca serenata; ara sardana al carrer, ara envelat á la plassa, ara convidém als uns, ara convidém als altres, deixant fé als seus masovers lo que 's donava la gana —qu' es igual que dir que alló parexia á can Garlanda— vingué, com es natural, el dia en que donya Cándida se quedá sense diners, sense fincas, endeutada, y ab la probabilitat, si Deu no fa un gran miracle, d' haver d' aná en plasso breu pels carrers hont tant brillava á implorar la caritat per no morir-se de gana.

Aquest es lo trist destino de totes las... donyas Cándidas

que en compte de fé'l cap víu
y á sa hisenda consagrarse,
passan las tardes als toros
mirant com el Guerra mata
ó al frontón seguint el joch
de'n Zabarte y en Chapasta,
mentres deixan guapament
que 'ls administri la casa
qualsevol aixelabrat,
ó qualsevol papanatas,
ó qualsevol caballer
d'unglas llargas y ampla mànega.

C. GUMÁ.

L' ULTIMA CONSULTA

Ha sigut la meua.

Quan en Sagasta va haver acabat de conferenciar sobre'l problema de la pau ab totas las eminencias de la política, volgué consultar á alguna insignificantia, y'm cridá á mí.

Lo president va rebrem ab exquisita cortesia y'm feu assentar.

—He enviat á buscarlo—va dirme—perque vull que'l país veji que pulso totas las cordas y toco totas las teclas. Al fi y al cap, l'opinió ¿no es aquest coro immens, ahont se barrejan las veus dels grans, las de las mitjanyas y las dels petits?—

L'exordi va agrardarme. ¿Per qué no? Acostumat á sentir dir que 'ls petits no mes serveixen per pagar, callar y rodar la cinia ¿cóm no havian de deixarme encantat aquellas manifestacions genuinament democráticas?

En Sagasta's passá dos ó tres cops la mà pel tupé y comensá dirigintme aquesta pregunta:

—¿Ja sab per qué hi ha vingut aquí?

—Si senyor.

—Perfectament. Sent aixís, ja podém entrar en materia:

—Quan vosté vulgui.

—Fa calor ¿veritat?

—Si que apreta una mica! Pero ja passaré.

—Es lo que jo dich. ¿Qué'n sab del papa?

—Del de Roma? Sembla que no está gayre bó. Diu que apenas s'aguanta, que no menja casi res, que en Rampolla ho ha de fer tot. Per xó, ja ho veig, deixis de l'edat que té, pobre home...

—¿Fugí l'edat... l'edat... Aixó es un argument que no mes convens á segons qui. Jo conto ja setanta dos anys, y mirim qué aixerit, y qué guapo y ab quin tupé més tiessol!...

Vaig mirar-me al president y en efecte, 'm va semblar que tenia'l tupé molt tiessol, qu'estava guapo y qu'era aixerit; pero... jo no podia comprendre qué tenia que veure tot alló ab l'assumpto que motivava la consulta.

Don Práxedes continuá enrahonant.

—En Bismarck si qu'era vell, d'anys y de serveys. ¿Quin home, eh? Alló, alló era una figurassa de debó, digna de ser ensenyada dintre d'un barracón á deu céntims l'entrada!

—¿Cóm á polítich ó com á gegant?

—Com á tot. ¿Quin talentarrol!... Y tenia frasses d'efecte, y algunas molt profundas. Una vegada'n va dir una... veji si ha sentit may res tan colossal: «Las grans ciutats d'Alemania y del món enter haurian de ser arrasadas, porque ellas son los focos permanentes de la democracia y'l constitucionalism.» ¡Eh! ¿Qué me'n diu?

—Que'm sembla una valenta barbaritat.

—¿Oh! Ell era aixís: violent, tempestuós... Y ara que hi penso: ¡quina tempestats aquests dies! Diu que en alguns sitis ha plogut molt.

—Y tal! Se parla de morts, de pérduas quantiosas, de comarcas completament arruinadas...

—Escolti ¿se'n recorda de la Montes?

—¿La... Montes?

—Si; la Montes, la María Montes, aquella tiple de sarsuela, que cantava ab tanta gracia.

—Ah, crech que sí.

—Pues, ha posat un estanch. Oh! No es tonta, no! Ella's haurá dit: ¿S'acaba la veu? Donchs mudém d'escenari. En lloch de las taulas d'un teatro, l'tauell d'una expendedoría de la Tabacalera. ¿Que vol dir que no ha fet bé?—

L'actitut d'en Sagasta comensava á extranyarme. Parlar de tot, de tot... y ni una paraula del tema de la entrevista...

Aixís es que en lloch de contestarli á lo que'm preguntava vaig atrevirme á dirli:

—¿Sab, don Práxedes, que tinch una mica tart?

—Corrent, home, donchs; per mí no's molesti mes—exclamá'l president ab molta naturalitat:—ja pot retirarse.

—Pero... si encare no hem parlat de la pau ni de la guerra!

—¿Per qué'n hem de parlar?

—Perque vosté sápigá lo que jo opino, lo que penso, lo que... —¿Fugí, home, fugí:—va fer en Sagasta rihent:—¿que s'ho prenía de serio aixó de la conferencia?

—Naturalment que sí!...

—Donchs tórniessen al llit, que aixó es la lluna. Totas las consultas que hi tingut, han sigut com aquesta. Ni en Silvela, ni en Romero, ni en Campos, ni en Montero Ríos m'han d'ensenyar res á mí.

—¿Y donchs, per qué 'ls ha cridat?

—Per cubrir las apariencias, home!

—De manera que'l problema de la pau...

—El resol del modo que á mí'm sembli...—

Vaig sortir d'allí resolt á tancarme en la mes absoluta reserva, com els demés personatjes consultats.

Pero... no hi pogut resistir á la tentació de «fer importants revelacions» y ja ho veuen, he hagut de dirho tot.

FANTÁSTICH.

TAL COM RAJA

Ja que no puch criticar
(no porque me'n faltin ganas),

aquesta calamitat
que per govern te l'Espanya;
ja qu'están las garantías,
ignoro per quina causa
suspensas... ¡no m'embolico!
No diré ni que'n Sagasta
tingui tupé, ni que's rasqui
com acostuma, la barba.
Tampoch diré de l'Auñón
que sigui aixó... ni alló altre...
¡Ca... barret! No diré res.
Si s'enfonzan las esquadras,
y Santiago capitula
y van parant molts fábricas,
es porque... aixís está escrit...
y lo demés son camándulas!

Pero ja que no m'es fácil
al govern cantarlas claras,
ne diré quatre de frescas
á na'l País; y fent ara
la caló que fa... jo crech,
que me'n donará las gracias.

Per lo molt que's diverteix
avuy la gent si's repara,
els espanyols, talment sembla
que nadém en l'abundancia.
Mentres se reben noticias
de que 'ls yanquis desembarcan
en las nostras possessions,
y capitulan las plassas;
y 'ns fan morts y presoners;
y 's llegeixen sols desastres;
y tothom pensa en divertir-se...
y á mal tiempo... buena cara.
Las plassas de toros, s'omplan
de gent que ab crits y riallas
s'embruteix. Tothom vol gresca.
Orquestas que may no paran
de tocar; y homes y donas,
agafats... balla que balla...

Tothom busca divertir-se;
mentres que las pobres mares
dels que lluytan lluny d'aquí,
ab los ulls un mar de llágrimas
las veureu, esperant novas
dels fillets de sas entranyas.
Me sab greu dir la vritat:
per un poble que s'afanya
per divertir-se á tot'hora,
mentres moren per la Patria
los seus germans; aquest poble
qué tan pacientment aguanta
governos com els que tenim...
aquest poble papa-natas,
en lloch de un poble d'Europa...
¡sembla una kábia d'África!

LLUÍS G. SALVADOR.

DIUEN que en Rotschild ha ofert
al govern mil milions de pessetas,
mediant que se li concedeixi una
prórroga de trenta anys en l'ex-
plotació de las concessions ferro-
viarias.

Si no es mes que aixó, dónqui-
ho per fet.

¡Mil milions de pessetas!... Cregui que vindrán que
ni caygudas del cel.

Lo govern ja casi te pensat en la manera de inver-
tir las. Pagará 'ls atrassos dels empleats, que aixó es lo
primer que s'ha de fer, y lo que li sobri ho reventará
fent un gran xéflis... en celebració de la pau.

Un barco nou: el Lepanto.

S'han fet las probas, y segons *La Epoca*, ha resul-
tat que camina ¡assómbriense!... *vuit* millas per hora.
Ab aquesta marxa farà honor al nom que porta.

La batalla de Lepanto va lliurarse fa mes de trescents
anys. Just es, donchs, que aquest nou portento de la
marina espanyola, per sas condicions, se 'ns ofereixi
ab trescents anys de retrás.

Pero lo que dirá algún poeta:

«El pes feixuch de sas passadas glorias
no'l deixa caminar.»

El clero de Puerto-Rico, segons informes de Was-
hington:

«Ha cridat l'atenció que 'ls capellans de las pobla-
cions que van trobant els americans se distingeixin pel
seu extremat entusiasme en pro del invasor, decla-
rantse contentíssims de poderse emancipar de l'auto-
ritat dels bisbes espanyols.»

Per aixó's diuen capellans.

¿Guanyan els yankees? —Cap-allá!

En Sagasta fent la crítica de'n Bismarck:

«Era un gran home: va vencer á Fransa y va fundar

COM ANIRÉM D'AQUÍ Á NO GAYRE TEMPS

Ensenyant la ceba.

l'imperi alemany. No obstant cal no olvidar que va ten-
ir per colaborador al gran Moltke.»

Pero y vosté, D. Práxedes ¿qu' es lo que ha vensut,
qu' es lo que ha fundat, ab tot y tenir per colaborador
al gran López Dominguez?

**

A continuació va dir:

«Hi havia, emperó, en lo príncep de Bismarck algu-
na cosa que mereix crítica severa. Tal es la poca con-
sideració y la falta de respecte que tingué pel Parla-
ment.»

En aquest punt si qu'en Sagasta n'hi hauria donat
vintinou á acabá á trenta.

El pobre Bismarck era calvo; en cambi D. Práxedes
te un tupé que ni fet exprés.

¿Qué'n dirém de la partida de Alcalá de Chisvert?
Composta de individus caracterissadament carlis-
tas, va alzar lo crit de «¡Viva la República!»

—Disfressas avants d'hora?

—Per fé'l Carnestoltas tots los temps son bons.

Sobre la maniobra realisada per en Sagasta consul-
tant á alguns homes públichs porque li donguessin lo
seu parer respecte de la pau, deya un metje:

—Aquí tenen un home ben extrany. No crida á con-
sulta fins que'l malalt es mort.

Dona gust llegir en *La Correspondencia militar*
párrafos com el següent, sobre'l porvenir de Filipinas,
si podém conseguir que 'ls yankees las abandonin. Diu
aixís:

«No contando los insurrectos filipinos con el apoyo
de los americanos, que una vez hecha la paz abando-
narían el archipiélago magallánico, será fácil empresa
para España exterminar—no castigar—á los trai-
dores.»

No sembla sino que *La Correspondencia militar* s'
escriguí á Portugal, en lloch d'«escriure's á Espanya»:
—«Casteçao, si me sacas do poço te perdono la vida.»

Encare que un cop feta la pau quedém pelats com
una rata no'ns hem de apurar.

El *Correo* qu' es el periódich fusionista mes arri-
mat al tupé de'n Sagasta, assegura que podém regenerar-
nos, explotant las minas y principalment las de carbó
de pedra.

Trayent carbó de las entranyas de la terra tenim as-
segurat un porvenir espléndit.

Podrá ser: pero crech que també podriam ser felis-
sos sense necessitat de cavar tan fondo. Bastaria que
tots els espanyols ens dediquessim tant com á treure
'l carbó de las entranyas de la terra, á treure 'ls mals
governos de la seva superficie.

Reparin una cosa.

La guerra que'ns costa la pérdua de Cuba y Puerto-
Rico, y tal vegada també la de Filipinas, no se quin
gust pot haver donat al Sr. Marqués de las Cinquillas.

Al principi tot anava bé ¿veritat Sr. Marqués? Los
barcos de la Traslántica contractats pel govern, gua-
nyavan un dineral. Pero ha vingut el desenllás, y
¡adiós, mi dinerol!...

¿Qué'n farém ara de la *Trasatlántica*? ¿En quina

situació quedarà el *Banco hispano colonial*? ¿En qué s' ocupará la *Compañía de tabacos de Filipinas*?

¿Y pensar que aquestes tres entitats financeres eran los tres punts de apoyó mes fermes de la reacció clerical y del jesuitisme que s' anava apoderant d' Espanya!...

¿Quí ho havia de presumir que arribaria un día en que la Providencia 'ls giraria las espatllas!...

Pero Déu te un bastó, Sr. Marqués de las Cinquillas!

En Bravo Murillo va dir:

«Espanya es una nació que vol viure á la moderna y pagar á l' antigua.»

Pero ha vingut en Sagasta y ha lograt esmenar la plana á aquell antich home d' Estat.

Espanya será en lo successiu una nació que viurá á l' antigua y pagarà á la moderna.

Lo tinent coronel Sr. Puig, al veure que per haver abandonat la ciutat de Ponce ab las sevas tropas, li anavan á formar sumaria, va suicidarse.

Si tots els que han entregat al enemich no una ciutat tan sols, sino una nació entera, prenguessen com l' infortunat tinent coronel Puig la resolució de ferse justicia ¡Verge Santa, y quin consúm de revólvers no hi hauria á Espanya!

Un detall de la pau qu' está en vías de ultimarse: Espanya cedeix l' isla de Cuba als Estats Units. Y en justa correspondencia, 'ls Estats Units cedeixen á Espanya la Deuda cubana.

Si en Moret intervé en las negociacions de la pau, ja veurán com será aquesta y cap mes la ganga que 'ns proporcionarà.

Y no hi ha mes: aquí á Espanya hem de fer sempre 'ls negocis de 'n Moret ab las cabras.

Jo no sé en Sagasta perque s' apura.

Diuen que hi ha un article á la Constitució que no permet la cessió de territori nacional sense la aprobació de las Corts.

¿Y qué?

Se publica un real decret derogant l' article constitucional que tal cosa prescriu, y després, al cap de sis mesos, ó de un any ó de dos, se convocan las Corts, se 'ls hi fa aprobar un *bill* de indemnitat... Y *bitlla!*

Un marino que va trobarse en lo combat de Santiago ha escrit á la seva familia, explicant en llenguatge pintoresch la causa de aquell immens desastre.

Vels'hi aquí un párrafo de la seva carta.

«Nosaltres, al disparar, feyam: bum... bum... bum. Ells en cambi quan disparavan, feyan: bum, bum, bum, bum, bum, bum. Per cada canonada nostra, ells un esclat que ni podia contarse. ¿Qué havia de succehir?»

La pintura no pot ser mes expressiva, ni mes gráfica.

Una noya molt corrida de las moltas que n' hi ha parlant ab un pianista que te fama de afamat, li deya:—Apa, qué s' hi juga qu' entre 'ls molts balls que ha tocat no ha tocat com jo una cosa: las *consequencias* de un ball?

—Que no ho sabs tú? La Roseta ha mort aquest dematí.
—Y de qué ha mort la pobreta?
—De part.
—Pro de part de qui?

J. MALLEU.

Reparant un escolá (que molt afamat anava) que l' seu rectó un llús guardava molt ben fregit per diná, ab tal dalit se 'l menjá qu' encallantseli al minyó una espina en lo ganyó cridava desconsolat:
—Ni may que m' hagués menjat lo llús del senyor rector!...

FELIÓNS PETIT.

—Las festas que més m' agradan deya un jove, fent brometa, son las *festas* que jugant ens fem jo y la Marieta.

EMILI SUNYÉ.

Butlletí de la guerra

Fa mes de tres senmanas que vé remenantse la qüestió de la pau. Un part mes laboriós no pot donarse. Aixís naixerá la obra criatura.

Mentres tant las operacions, algun tant paralizadas á Cuba, prossegueixen ab gran activitat á Manila y Puerto-Rico, com si hi hagués lo propósit deliberat de que alguns nous fracassos per la part d' Espanya vinguin á justificar las exageradas exigencias yankees contingudas segons sembla en las sevas proposicions, ó millor dit imposicions.

Entre l' envió de la nota del govern á Mac-Kinley, demanant la pau (que ningú sab en quins termes está concebuda); la resposta del President de la República yankee (que tampoch ningú coneix, á lo menos categóricament); la demanda de algunas aclaracions; la contestació á la demanda, han anat passant los días y fins las senmanas. En Sagasta, que ni en los moments mes tristos y anguniosos per la nació pot prescindir de las sevas habituals marrullerías, ha tingut á bé consultar á diversos homes públichs, en sa immensa majoria afiliats á son propi partit, y altres conservadors de distints matissos, al objecte de que li manifestessin lo que opinavan respecte de las proposicions yankees y la necessitat de acceptarlas, en vista de no haverhi medi humá de passar per altra cosa.

Tot aixó que implica un desitj manifest de buscar complaciments y encubriments pel porvenir s' ha portat á efecte ab molt misteri y gran reserva, considerant al país, que al últim ha de ser l' únich sacrificat, com un verdader zero á la esquerra. La veritat es qu' hem arribat á un grau tan extrém de postració, que ningú 's preocupa de res. Hem arribat al ideal dels sagastins, consistent en que 'l país perdi l' últim resto de sensibilitat. Practicada una anestessia tan absoluta, se farà l' amputació sense perill de que l' infortunat malalt se queixi.

Contrastan totas aquestas maniobras ab la situació desesperada dels nostres soldats.

A Santiago de Cuba han passat la pena negra, esperant que comensés la repatriació. Subjectes als rigors del clima y á las privacions de l' escassés, han vist transcorre días molt tristos, experimentant no pocas baixas. Apart dels que han pagat ab la vida l' abandono en que se 'ls ha tingut, son molts els qu' están passant perillosas malalties y per molt felissos podran tenirse si arriban á contarho.

A Puerto-Rico prossegueixen las operacions dels yankees contra la capital, que constituheix lo seu objectiu. En ella 's troba reconcentrat lo major núcleo de las forsas espanyolas, que s' aprestan á resistir l' atach. Han tingut lloch accions parcials, una de las quals, la entaulada en las alturas de Guanayami, resulta favorable á las guerrillas manadas pel comandant Cervera.

Pero no hi ha que ferse ilusions: fins en lo cas de prolongarse la campanya, lo resultat definitiu de la mateixa podria resultar favorable á las armas espanyolas. Los habitants de l' isla, faltant, tal volta al comprendre que van mal dadas per Espanya, á sa tradicional fidelitat, confraternisan ab els yankees per tot arreu ahont se presentan. Es aquesta l' última desventura que 'ns estava reservada.

A Filipinas baten el coure de ferm. Las forsas expedicionarias dels yankees, han pres posicions en los alrededores de la ciutat. Lo día 31 de juliol las tropas espanyolas feren una sortida, trabantse una lluyta sumament encarnissada. Los nort-americanos, amos del cable, s' atribueixen la victoria. No obstant es inqüestionable que hi hagué per una y altra part un gran número de baixas.

¿Qué haurá passat desde aquella fetxa? La guarnició de Manila está fermament resolta á resistir á tota ultransa.

S' assegura que Aguinaldo está cada día mes escamat, mirant com se baten los espanyols y 'ls yankees. Per altre part el domini absolut que pretenia exercir sobre 'l país se li está desfent. Molts localitats de l' isla de Luzón s' erigeixen en cantons independents, deseixintse de l' autoritat del dictador tágalo. Cada h' s figura valer tant com ell.

Sintomas especials s' observan també á Cuba per part dels mambissos Calixto García y Máxim Gómez. Mal avinguts ab que l' isla siga anexionada á la República Nort-americana, semblan disposats á prosseguir la guerra de guerrillas contra 'ls yankees ab la mateixa tenacitat que desplegaren contra Espanya, quan tractá de reduhirlos á la obediencia. Veritat es que 'ls faltará l' apoyo eficaz que tingueren constantment dels Estats Units, quan lluytavan contra las columnas espanyolas.

Las condicions de la pau semblan ser las següents: Abandono de la soberania d' Espanya á Cuba y evacuació immediata del 'l isla.

Cessió de Puerto Rico, y evacuació immediata de l' isla y de totas las demés de las Indias Occidentals colocadas baix la soberania espanyola.

Cessió de una de las islas Marianas. Y ocupació pels Estats Units de la ciutat, port y bahía de Manila, durant las negociacions pera 'l tractat definitiu de pau, en lo qual se fixará 'l futur govern de Filipinas.

Aquesta última condició fá temer que l' ocupació temporal se converteixi en definitiva. De totas maneres, mal va que 'ls yankees posin peu en aquellas possessions. Mal va que hi estableixin interessos. La historia de lo que ha passat á Cuba pot reproduhirse punt per punt á Filipinas. Espanya haurá de imposarse nous y grans sacrificis pera pacificarlas, y quan els yankees ne tingan prou, farán la seva ab sa acostumada brutalitat y falta d' escrúpuls.

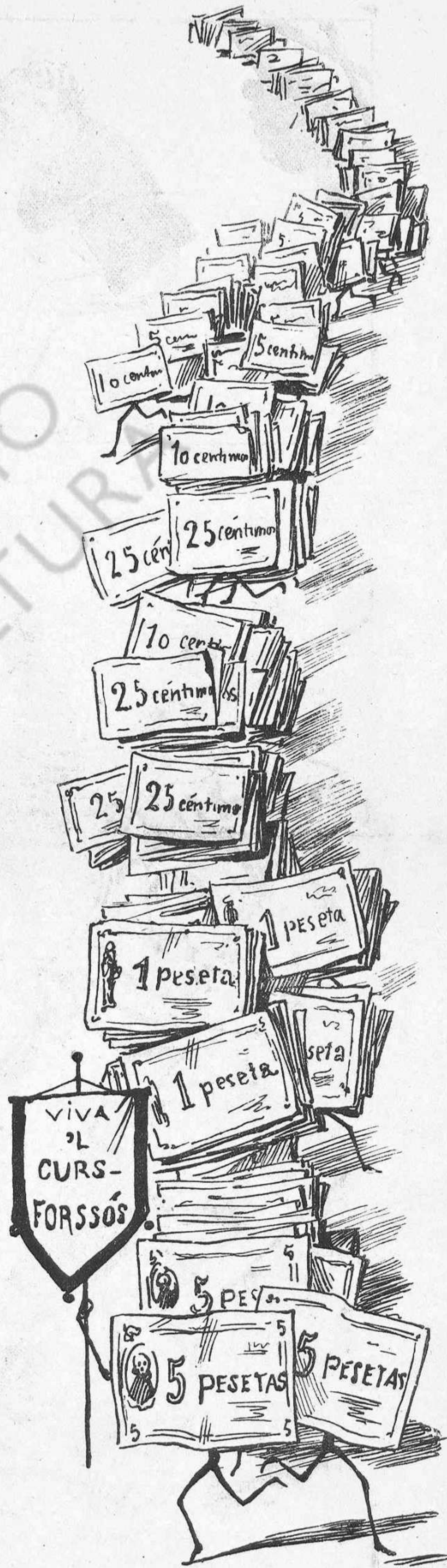
Menos mal si la intervenció yankee se limita á procurar á favor de aquellas islas el cumpliment del pacte de Biacnabato, en totas sas condicions. Encare que aixís y tot, resultarà sempre que lo que Espanya venia obligada á cumplir espontáneament, ho haurá realizat baix la pressió dels yankees, els quals per aquest mer fet, lograrán colocarse en una situació de superioritat, als ulls dels indígenas.

De totas maneres, resulta sempre, que tots els camins están per nosaltres sembrats d' espinas y 'ns portan á una irremediable perdició.

¿Quin será 'l día que s' exigiran per tants desastres las dignas responsabilitats?

J.

¡JA 'NS EN FAN DE PETITS!

¡Ara venen, ara baixan, ara arriban els bitllets! | ¡Al alcans de tot el públich, bons, bonichs y baratets!

UN RAMELLET ILUSTRAT

(De rabiosa actualitat)

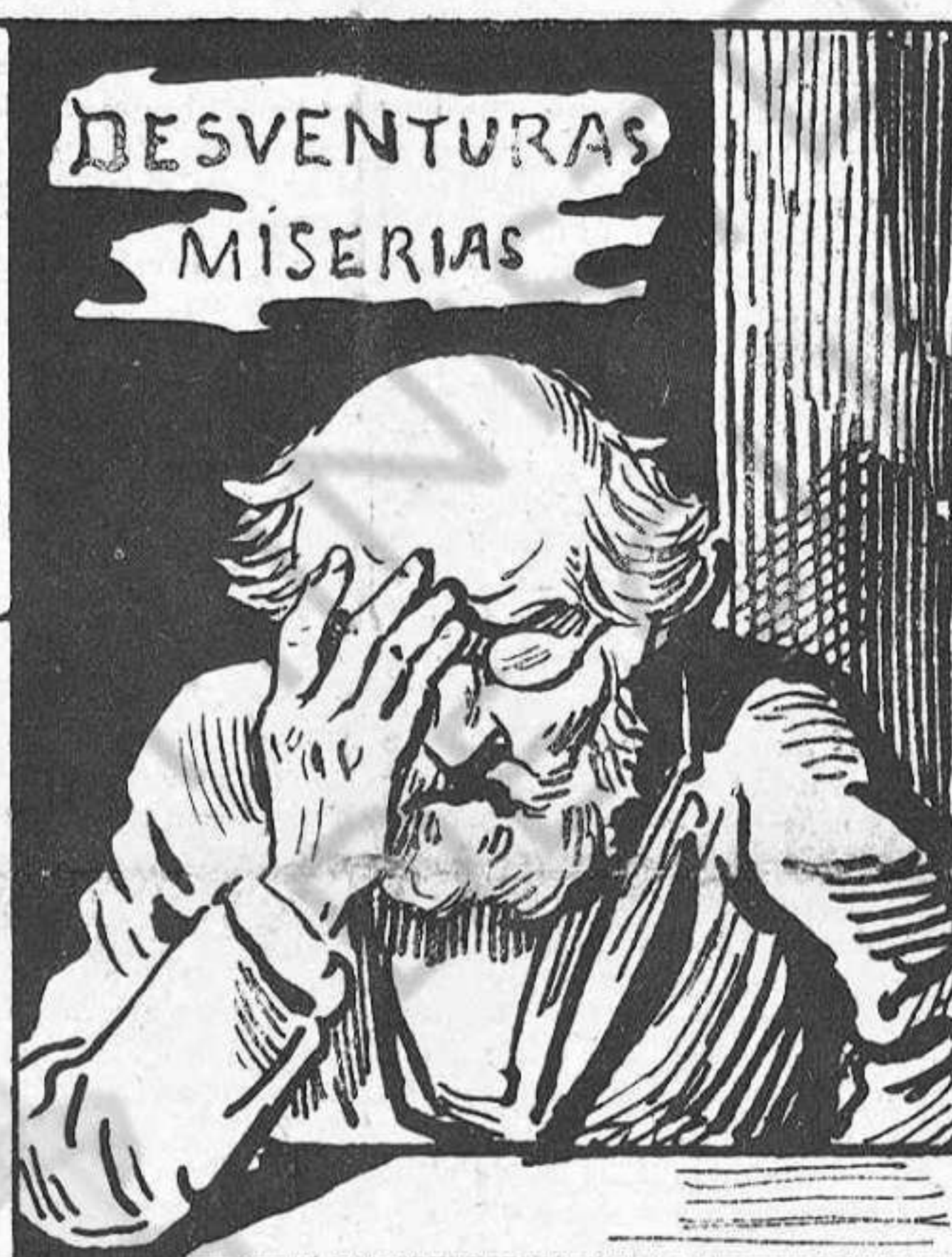
La cansó del Tururut: qui gemega, ja ha rebut.

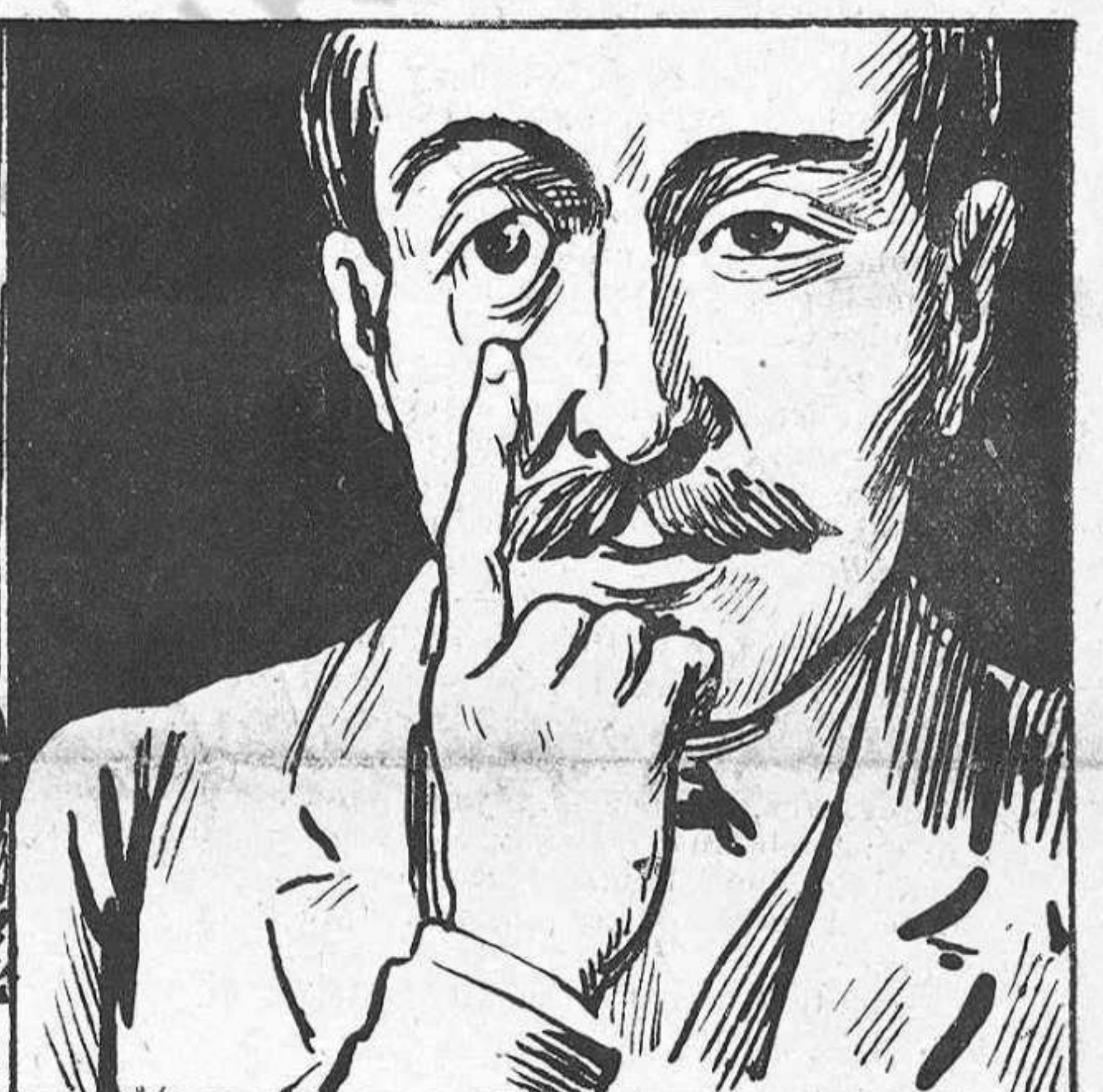
¡Muixoni!

Tal hi va que no s' ho creu.

Pensa mal y no errarás.

¡Ojo, que no rellisquis!

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Sol-tero-ne-ta.
  - 2.ª MUDANSA.—Tanta—Tinta.
  - 3.ª ROMBO.
- D
B O T
B O L A S
D O L O R E S
T A R O T
S E T
S
- 4.ª GEROGLIFICH.—Per quintos un quartel.

XARADA

Ofresch una prima-dos al qu' endavini, de pas, si es un quarta-tercera lo que jo tinch á la má;

una quart-dos de llorer porto també molt flairant, producte de falaguera y jugueta total.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.
TRENCA-CLOSCAS

A FIDEL ROCA BE

Formar ab aquestas llettras lo titol de una comedia castellana.

MELÓN CANSADO.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6 7—Nom de dona.
- 1 4 5 5 7 3—Apellido.
- 1 2 5 6 2—Poble catalá
- 1 2 3 2—Carrer de Barcelona.
- 1 7 5—Producte animal.
- 1 2—Nota musical.
- 1—Xifra romana.

PEPET PANXETA.

GEROGLIFICH

QUI

T

TORN
TORN
TORN
TORN

JOANET XARRAMÍ.

SINONIMIA

- ¿Vol comprar-me aquesta tot, Pere?
- Quánt ne vol? Veyám.
- L' últim son cinquanta céntims.
- Francament: es total car.

F. MAS ABRIL.

CORRESPONDENCIA PARTICULAR

Ciudadans Un Grasolista, Quintana y Diffen, Sisket Farré, P. Salom Morera, Rafael Homedes y Ilerua Oñerbor.—Lo que 'ns envian aquesta semana no fa ner casa.

Ciudadans D. Coll, Tripa-Trista, Un Artiller, Pep Panxeta, y Alcalá S.—Insertarém alguna cosa de lo que 'ns envian.

Ciudadá J. Oliveras Pi: En serio, es impracticable; en broma, careix de gracia.—R. Rocavert: Pel nostre periodich, es massa aixut.—B. Güell: Ho sentim molt; pero la situació en que 's troba la premsa ens impideix ocupar-nos del assumpto.—J. Berdjura: ¿D' aquestas insignificancias voldria que parlessim?—S. Alsina y Clos: Ja haurá vist la resposta.—Aureli: No va.—Antoni Puig: Se li agrahéix la intenció, pero... es una cosa tan petita!—J. Tres-Llits: Aniran totes, menos una.—J. Ferré y Roig: No hi trobo 'l compte.—Gendre Agrahit: L' últim vers se 'm fa repelos: veji si l' arregla.—L' Avi Riera: Entesos.—S. (a) S. (r): Aixó, mes que un sonet, es un lío.—Tumbaler del Noya: Ho'á! ¿Es dir que 'l senyor Osnoña Narg es un rata literari? Gracias del avis y se 'l tindra present.—Joanet: Es molt poca cosa.—F. Carreras P.: Lo sonet sí, lo altre no.—Mayet: Lo vers antepenúltim jo li sembla llarch?—Jeph de Jepsus: La poesia está molt bé; llástima que alguns conceptes excessivament atrevits, dada la situació, la fassin impublicable.—Escolar: La primera p. osayca anirà.—Salvador Bonavia: No va mal.—Santiago Beleta: Está faltada d' intenció.—A. Carrasca Gayán: Lo mateix li dich.—J. C. (Perello) y S. T. (S. Andreu): Quedan complascuts.—E. Atzerol: No la publicaré.—Sucre-Candi: L' aprofitaré.—J. Grau Premades: L' obra está agotada.—A. Maseras: Massa paraulas y pocas ideas.—Noy de 'n Nara: Es molt magret.—R. Ferré: ¿Me vol creure, noya? Envihiu directament al seu amich.—Schilo: A son degut temps se li contestará.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.—Barcelona.